

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KHOA HỌC

TRẦN THỊ MAI

NGHIÊN CỨU SỬ DỤNG HỆ XÚC TÁC TẾ BÀO *E.COLI*
TÁI TỔ HỢP DỰA TRÊN HỆ THỐNG CYP264B1 ĐỂ CHUYỂN HÓA
MỘT SỐ HỢP CHẤT SESQUITERPENE

LUẬN VĂN THẠC SĨ CÔNG NGHỆ SINH HỌC

THÁI NGUYÊN - 2015

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KHOA HỌC**

TRẦN THỊ MAI

**NGHIÊN CỨU SỬ DỤNG HỆ XÚC TÁC TẾ BÀO *E.COLI* TÁI TỔ
HỢP DỰA TRÊN HỆ THỐNG CYP264B1 ĐỂ CHUYỂN HÓA
MỘT SỐ HỢP CHẤT SESQUITERPENE**

Chuyên ngành: Công nghệ sinh học

Mã số: 60420201

**LUẬN VĂN THẠC SĨ CÔNG NGHỆ SINH HỌC
NGƯỜI HƯỚNG DẪN KHOA HỌC: TS. LÝ THỊ BÍCH THỦY**

THÁI NGUYÊN - 2015

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan các kết quả nghiên cứu dưới đây là do tôi và nhóm cộng sự nghiên cứu tại phòng Sinh hóa thực vật – Viện Công nghệ sinh học – Viện Hàn lâm Khoa học và Công nghệ Việt Nam thực hiện từ tháng 5 năm 2014 đến tháng 5 năm 2015.

Thái Nguyên, ngày.... thángnăm 201...

Học viên

Trần Thị Mai

LỜI CẢM ƠN

Để hoàn thành luận văn này, tôi xin bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc đến **TS. Lý Thị Bích Thủy** – Nghiên cứu viên phòng Sinh hóa thực vật – Viện Công nghệ sinh học – Viện Hàn lâm Khoa học và Công nghệ Việt Nam đã định hướng nghiên cứu, hướng dẫn và tạo điều kiện về kinh phí, hóa chất và thiết bị trong suốt thời gian tôi thực hiện luận văn tại phòng.

Tôi cũng xin chân thành cảm ơn **CN. Đoàn Hữu Thanh** và các cô chú, anh chị cán bộ phòng Sinh hóa thực vật – Viện Công nghệ sinh học – Viện Hàn lâm Khoa học và Công Nghệ Việt Nam đã nhiệt tình hướng dẫn, giúp đỡ và đóng góp nhiều ý kiến quý báu để tôi hoàn thành luận văn này.

Tôi xin cảm ơn **PGS.TS. Nguyễn Vũ Thanh Thanh** cùng các thầy cô giáo trong nhà trường Đại học Khoa học – Đại học Thái Nguyên, các thầy cô trong Viện Công nghệ sinh học – Viện Hàn lâm Khoa học và Công nghệ Việt Nam đã tạo điều kiện thuận lợi cho tôi trong suốt quá trình học tập.

Tôi cũng xin cảm ơn **Quỹ phát triển khoa học và công nghệ quốc gia (NAFOSTED)** đã cung cấp kinh phí để chúng tôi thực hiện nghiên cứu này trong đề tài mã số 106-NN.02-2013.57.

Cuối cùng, tôi xin bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc tới gia đình và bạn bè những người đã luôn bên tôi, động viên và góp ý cho tôi trong suốt quá trình học tập và thực hiện luận văn này.

Bằng tấm lòng biết ơn sâu sắc tôi xin chân thành cảm ơn!

Thái Nguyên, ngày.... thángnăm 201...

Học viên

Trần Thị Mai

CÁC TỪ VIẾT TẮT

Chữ viết tắt	Giải thích
μg	Micro gram
μM	Micromol
μl	Microlit
AdR	Adrenodoxin reductase
Adx	Adrenodoxin
APS	Amonium persulphate
bp	Base pair
CYP	Cytochrome P450
CPR	Cytochrcome P450 reductase
DNA	Deoxyribonucleic acid
dNTP	Deoxyribonucleotide triphosphate
FAD	Flavin adenin dinucleotid
Fdx	Ferredoxin
FdR	Ferredoxin reductase
Fldx	Flavodoxin
FMN	Flavin mononucleotide
GCMS	Gas chromatography mass spectometry
HPLC	High pressure liquid chromatography
IPTG	Isopropyl-beta-D-thiogalactopyranoside
kDa	Kilo dalton
KppG	Kali phosphate glycerol
LB	Lysogeny broth

NMR	Nuclear Magnetic Resonance
NADH	Nicotinamide adenine dinucleotide
NADPH	Nicotinamide adenine dinucleotide phosphate
PCB	Polychlorinate biphenyl
PCR	Polymerase chain reaction
SDS – PAGE	Sodium dodecyl sulphate – polyacrylamide gel electrophoresis
TB	Terrific Broth
TLC	Thin layer chromatography
v/p	Vòng/phút

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN	i
LỜI CẢM ƠN	II
MỤC LỤC.....	V
DANH MỤC CÁC HÌNH.....	VII
DANH MỤC CÁC BẢNG.....	IX
MỞ ĐẦU	1
CHƯƠNG 1. TỔNG QUAN TÀI LIỆU	3
1.1 Cytochrome P450.....	3
1.1.1 Định nghĩa và phân loại.....	3
1.1.2 Cấu trúc của cytochrome P450.....	5
1.1.3. Cơ chế xúc tác của cytochrome P450	8
1.1.4 Ứng dụng của cytochrome P450	8
1.2 Nghiên cứu về CYP264B1	10
1.3 Hợp chất sesquiterpene	13
1.3.1 Định nghĩa và nguồn gốc.....	13
1.3.2 Phân loại sesquiterpene	13
1.3.3 Vai trò và ứng dụng của sesquiterpene	15
1.4 Hệ xúc tác tế bào <i>E. coli</i> tái tổ hợp dựa trên hệ thống cytochrome P450	16
1.5 Tình hình nghiên cứu ứng dụng hệ xúc tác tế bào để chuyển hóa sesquiterpene trên thế giới và ở Việt Nam	19
CHƯƠNG 2. VẬT LIỆU VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU	20
2. 1 Vật liệu nghiên cứu	20
2.1.1 Vật liệu	20
2.1.2 Thiết bị thí nghiệm	21
2.1.3 Hóa chất.....	22
2.1.4 Dung dịch và đệm.....	22
2.1.5 Môi trường.....	23
2.2 Phương pháp nghiên cứu.....	24
2.2.1 Nuôi cấy <i>E.coli</i>	24
2.2.2 Biến nạp plasmid tái tổ hợp vào tế bào <i>E.coli</i> bằng phương pháp sốc	

nhiệt	24
2.2.3 Kiểm tra sự có mặt của gene CYP264B1, AdR và Adx	25
2.2.4 Kiểm tra khả năng biểu hiện gene	27
2.2.5. Kiểm tra khả năng chuyển hóa nootkatone	30
2.2.6 Xác định điều kiện chuyển hóa nootkatone tối ưu	30
2.2.7 Chuyển hóa một số hợp chất sesquiterpene	32
CHƯƠNG 3: KẾT QUẢ VÀ THẢO LUẬN.....	34
3.1 Nhân dòng plasmid pETC4AA và kiểm tra sự có mặt của gene mã hóa CYP264B1, AdR và Adx.....	34
3.2 Kiểm tra khả năng biểu hiện gene.....	35
3.2.1 Khả năng biểu hiện gene CYP264B1	35
3.2.2 Khả năng biểu hiện của Adx	36
3.3 Kiểm tra khả năng chuyển hóa nootkatone của hệ xúc tác tế bào C43DE3/CYP264B1-AdR-Adx	38
3.4 Xác định điều kiện chuyển hóa nootkatone tối ưu.....	39
3.4.1 Nghiên cứu ảnh hưởng của môi trường lên khả năng chuyển hóa cơ chất..39	
3.4.2 Ảnh hưởng của mật độ tế bào lên khả năng chuyển hóa cơ chất	41
3.4.3 Ảnh hưởng của nhiệt độ đến khả năng chuyển hóa cơ chất.....	42
3.4.4 Ảnh hưởng của tốc độ lắc đến khả năng chuyển hóa cơ chất	44
3.4.5 Lựa chọn nồng độ cơ chất thích hợp để chuyển hóa.....	45
3.5 Sử dụng hệ xúc tác tế bào C43DE3/pETC4AA để chuyển hóa một số hợp chất sesquiterpene	47
3.5.1 Kết quả chuyển hóa longipinene	48
3.5.2 Kết quả chuyển hóa isolongifolene	50
3.5.3 Tinh sạch và nhận dạng sản phẩm chuyển hóa	51
KẾT LUẬN VÀ ĐỀ XUẤT.....	54
TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	55
PHỤ LỤC	60

DANH MỤC CÁC HÌNH

Tên hình	Nội dung	Trang
1.1	Cách gọi tên enzyme P450	3
1.2	Sơ đồ chuỗi vận chuyển điện tử của hệ thống cytochrome P450	5
1.3	Cấu trúc không gian của Cytochrome P450 _{cam}	7
1.4	Cấu tạo nhân heme của enzyme cytochrome P450	8
1.5	Sắp xếp của gene mã hóa CYP264B1 và terpene cyclase GeoA trên cụm 2 gene của myxobacterium <i>Sorangium cellulosum</i> So ce56	10
1.6	Cấu trúc của nhóm sắt-lưu huỳnh	11
1.7	Cấu trúc nhóm FAD	12
1.8	Một số sesquiterpene phổ biến	13
1.9	Một số Sesquiterpene mạch thẳng	14
1.10	Một số sequiterpene mạch vòng đơn	14
1.11	Một số sesquiterpene đa vòng	15
2.1	Plasmid pET C4AA	20
2.2	Sơ đồ nghiên cứu đề tài	24
3.1	Kết quả điện di sản phẩm PCR colony	34
3.2	Cấu trúc đa gene trên vector pETC4AA	35
3.3	Phổ hấp thụ ánh sáng trong vùng 400-500 nm của dịch chiết tế bào C43DE3/pETC4AA sau 24 giờ cảm ứng	36
3.4	Kết quả điện di protein ngoại bào	37
3.5	Phân tích khả năng biểu hiện Adx với kháng thể đặc hiệu bằng kỹ thuật Western blot.	38
3.6	Sắc ký đồ HPLC phân tích kết quả chuyển hóa nootkatone bằng hệ xúc tác tế bào C43DE3/pETC4AA	39
3.7	Chuyển hóa glycerol bởi tế bào vi sinh vật	43
3.8	Cấu trúc của longipinene và isolongifolene	47
3.9	Sắc ký đồ GCMS chuyển hóa longipinene	49

3.10	Sắc ký đồ GCMS chuyển hóa isolongifolene	50
3.11	Sắc ký đồ sản phẩm chuyển hóa longipinene (a) và cấu trúc dự đoán bởi GCMS (b)	51
3.12	Sắc ký đồ sản phẩm chuyển hóa isolongifolene (a) và cấu trúc dự đoán bởi GCMS (b)	52
3.13	Cấu trúc phân tử của 15-hydroxy longipinene	52